

Nr 19.

Ankom till riksdagens kansli den 17 oktober 1939 kl. 2 e. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
anslag till sprängningsarbeten m. m. för oljelagring.*

(1:a avd.)

I en den 22 september 1939 dagtecknad proposition, nr 34, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att å tilläggsstat I till riksstaten å kapitalbudgeten, fonden för förlag till statsverket, för budgetåret 1939/40 anvisa, dels till Sprängningsarbeten m. m. för oljelagring ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor, dels till Cisternanläggningar för oljelagring ett reservationsanslag av 600,000 kronor, dels ock till Anläggningar för oljelagring ovan jord ett reservationsanslag av 8,000,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i 1939 års statsverksproposition gjorda förslag har riksdagen under rubriken Fonden för förlag till statsverket å kapitalbudgeten för budgetåret 1939/40 anvisat dels till Sprängningsarbeten m. m. för oljelagring ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor, dels ock till Cisternanläggningar för oljelagring ett dylikt anslag av likaledes 2,000,000 kronor.

Genom beslut den 3 mars 1939 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att förenämnda båda anslag skulle av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen disponeras för därmed avsedda ändamål enligt de bestämmelser Kungl. Maj:t framdeles meddelade. Dylika bestämmelser hava av Kungl. Maj:t meddelats genom olika beslut den 14 juli 1939, enligt vilka anslagen skola disponeras för utförandet av vissa anläggningar inom skilda delar av landet i enlighet med en av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagd byggnadsplan, avseende budgetåret 1939/40.

I skrivelse den 8 september 1939 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* nu hemställt, att Kungl. Maj:t måtte avlåta förslag till den urtima riksdagen i syfte: *att* hyra, som skall erläggas för genom statens försorg utförda och till kommuner eller enskilda företag upplåtna underjordiska oljelagringsanläggningar, må beräknas med hänsyn allenast till kostnaderna för motsvarande anläggningar ovan jord; *att* förenämnda för budgetåret 1939/40 å kapitalbudgeten anvisade anslag må sammanslås till ett gemensamt anslag; *samt att* till ifrågavarande oljelagringsanläggningar må å tilläggsstat till riksstaten för samma budgetår anvisas ett belopp av 2,000,000 kronor.

Över berörda framställning har *riksräkenskapsverket* den 14 september 1939 avgivit infordrat utlåtande samt därvid anfört att en sammanslagning under löpande budgetår av två skilda anslag borde undvikas, då det icke syntes vara av sakliga skäl omöjligt att särskilja utgifterna å anslagen.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

Enligt de beräkningar, som på sin tid förelades riksdagen och av denna lämnades utan erinran, antogos de totala kostnaderna för anskaffande av erforderliga bombsäkra lagringsutrymmen för flytande bränslen om sammantlagt 200,000 kbm komma att uppgå till cirka 20 miljoner kronor, därav ett belopp av 4 miljoner kronor beräknades behöva tagas i anspråk under innevarande budgetår. Enligt förut omförmälda, av Kungl. Maj:t den 14 juli 1939 fastställda byggnadsplan överskrides sistnämnda belopp med närmare 2 miljoner kronor. Såsom framgår av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens skrivelse bliva dock kostnaderna per kbm lagringsvolym icke obetydligt lägre än de, med vilka ursprungligen räknats. Med hänsyn till angelägenheten av att färdigställandet av de i byggnadsplanen upptagna arbetena icke fördröjes av brist på medel, tillstyrker jag väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, att erforderligt belopp för arbetenas fullbordande anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår.

På skäl, som av riksräkenskapsverket anförts i dess utlåtande över förslaget, torde medelsanvisningen även i fortsättningen böra göras över två särskilda anslag, det ena för sprängningsarbeten m. m. och det andra för cisternanläggningar. I betraktande av kostnadernas fördelning å dessa olika ändamål förordar jag, med någon avrundning uppåt av beloppen i fråga, att anslagen bestämmas till, för förstnämnda ändamål 1,500,000 kronor och för sistnämnda 600,000 kronor.

Vad angår förslaget, att vid uthyrningen av de underjordiska cisternanläggningarna hyran måtte beräknas allenast med hänsyn till kostnaderna för motsvarande cisterner ovan jord, synas de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen härutinnan anförda skälen förtjäna beaktande. Nämnda kostnader kunna i föreliggande fall uppskattas till i genomsnitt cirka 75 procent av kostnaderna för underjordscisternerna. Därest erinran från riksdagens sida ej möter torde ifrågakvarande beräkningsgrunder alltså böra få tillämpas. Frågan om det avskrivningsanslag, som med anledning härav kan bli erforderligt, torde, såsom riksräkenskapsverket framhållit, få prövas i särskild ordning.

De större lagringsanläggningarna i Sverige — oceananläggningar och depåer — för flytande bränslen beräknas rymma omkring 625,000 kbm. Förbrukningen av flytande bränslen inom landet, crude oil medräknad, uppgick under 1938 till omkring 1,550,000 kbm. Ur kommersiella och ekonomiska synpunkter kunna lagringsutrymmena icke lämpligen utnyttjas mer än till 60 à 65 procent, vilket procenttal dock under särskilda förhållanden måhända kan stiga till omkring 70 procent. Under förutsättning att 65 procent av lagringsutrymmena utnyttjas, skulle nuvarande större anläggningar förslå till en lagerhållning av cirka 400,000 kbm. Medräknas samtliga under byggnad varande bombsäkra anläggningar, stiger sistnämnda myckenhet till omkring 460,000 kbm.

Av omförmälda större anläggningar på tillhopa 625,000 kbm äro lagringsutrymmen om cirka 320,000 kbm avsedda för bensen. Härtill komma smärre bensinanläggningar om cirka 40,000 kbm. Medräknas den del av de under byggnad varande bombsäkra anläggningarna, vilken avses för bensen, blir det totala lagringsutrymmet för bensen i runt tal 430,000 kbm, vilket vid en belastning av 65 procent förslår till en lagerhållning av omkring 280,000

kbm. Bensinförbrukningen i landet 1938 utgjorde 742,000 kbm. För en lagerhållning, motsvarande ett halvt års behov, skulle alltså, om 65-procentgränsen beaktas, erfordras ytterligare lagringsutrymmen om cirka 140,000 kbm.

Fördelarna ur säkerhetssynpunkt av i berg insprängda bombsäkra lagringsutrymmen framför cisternanläggningar ovan jord äro uppenbara. Såsom framgår av vad tidigare anförts tager emellertid anordnandet av bombsäkra utrymmen avsevärd tid. I betraktande härav synes i nuvarande läge böra övervägas att — utan att därför begränsa planerna på bombsäkra cisternanläggningar — från statens sida direkt medverka till utbyggandet av cisternanläggningar jämväl ovan jord. Ifrågavarande anläggningar torde böra förläggas till olika platser i landet, vilka ur distributions- och andra synpunkter finnas lämpliga. Räknar man med att varje cisternanläggning får ett rymdinhåll av i runt tal 8,500 kbm, torde kostnaden per anläggning, beräknad efter dagspris, uppgå till omkring 390,000 kronor. Kostnaderna för 20 stycken anläggningar, motsvarande lagringsutrymmen om tillhoppa 170,000 kbm, skulle efter denna beräkningsgrund utgöra 7,800,000 kronor. I detta belopp ingå dock icke eventuella kostnader för markinköp, kajanordningar och dylikt. Även andra ovisshetsmoment spela in, varför kostnadsberäkningen måste betraktas såsom preliminär. Med hänsyn bland annat härtill torde beloppet böra avrundas uppåt till 8,000,000 kronor. Anläggningstiden synes kunna beräknas till i bästa fall ungefär ett halvt år under förutsättning att arbetet omedelbart kan igångsättas. Jag förordar, att åtgärder vidtagas för genomförande av ett byggnadsprogram av den här artens omfattning, samt att det erforderliga beloppet, 8,000,000 kronor, anvisas å tilläggsstaten för löpande budgetår.

Beträffande cisternanläggningarna ovan jord torde böra gälla motsvarande regler som för de bombsäkra anläggningarna. I de fall, då staten är ägare eller innehavare av den mark, å vilken anläggningen skall uppföras, bör alltså anskaffandet av cisternerna och deras iordningställande ombesörjas av staten, lämpligen — liksom då fråga är om de bombsäkra lagringsutrymmena — genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg. Upplåtas sedermera cisternerna åt enskilda företag, böra dessa erlagga hyra, så beräknad att skälig förräntning av de i anläggningen investerade medlen erhålles. Skola cisternerna åter begagnas av enskilda företag, som själva äga eller innehava den mark, varå cisternerna uppföras, bör arbetet kunna få utföras genom vederbörande företags egen försorg, varvid amorteringslån av statsanslaget må lämnas mot skälig ränta. Underhållet av cisternerna böra de företag svara för, som begagna sig av desamma.

En tidigare framlagd plan för *bombsäkra* oljelagringsrum upptog anläggning av dylika utrymmen för en kostnad av 20,000,000 kronor, varav 4,000,000 kronor anvisats av 1939 års lagtima riksdag. Utskottet tillstyrker att ytterligare 2,100,000 (1,500,000 + 600,000) kronor nu anvisas till redan igångsatta sådana arbeten. Beträffande den hyra, som importfirmorna skola betala för dessa bombsäkra utrymmen, finner utskottet i likhet med departementschefen skäligt att denna hyra beräknas allenast med hänsyn till kostnaderna för motsvarande cisterner ovan jord. Ifrågavarande merkostnaders närmare uppskattning torde i övrigt få bli beroende av utredning i varje särskilt fall. Detta synes icke hindra avskrivning av investeringarna efter enhetlig grund.

Utskottet.

Även förslaget om ett ytterligare anslag på 8,000,000 kronor för att kunna snarast öka lagringsmöjligheterna genom cisternanläggningar *ovan jord* tillstyrker utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må å tilläggsstat I till riksstaten å kapitalbudgeten, fonden för förslag till statsverket, för budgetåret 1939/40 anvisa

a) till *Sprängningsarbeten m. m. för oljelagring* ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor,

b) till *Cisternanläggningar för oljelagring* ett reservationsanslag av 600,000 kronor,

c) till *Anläggningar för oljelagring ovan jord* ett reservationsanslag av 8,000,000 kronor.

Stockholm den 17 oktober 1939.

På första särskilda utskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Närvarande: se under utlåtandet nr 16.